

Obžalovaný pri tom mal aj osobný záujem na zneužití úradnej moci, lebo z toho vznikol preňho neoprávnený majetkový prospech. Keď nútil cestárov a robotníkov jemu podriadených, aby v dobe pracovných hodín konali preňho súkromné práce, už podľa svojho postavenia a oboru ako cestmajster musel si byť aj vedomý, že je to na úkor pracovnej doby technickým oddelením okresného úradu honorovanej a že tým protiprávne spôsobí škodu menovanému úradu, resp. krajine. Neľze preto pochybovať o tom, že obžalovaný pri porušení svojej úradnej povinnosti za okolností uvedených konal tým úmyslom, ako to vyžaduje skutková podstata prečinu podľa § 471 tr. z.

Čís. 5460.

Aktivní legitimace spolku k soukromé žalobě pro urážku na cti projevy, týkajícími se členstva, pokud se týče členů.

Aktivní legitimace člena spolku k soukromé žalobě, cítili se na své cti dotčeni proto, že je napadán spolek, jehož je členem.

(Rozh. ze dne 12. prosince 1935, Zm I 572/35.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromých žalobců (turněských spolků), dále K. D., a J. U. do rozsudku krajského soudu trestního v Praze jako soudu kmetického ze dne 15. března 1935, jímž byl obžalovaný podle § 259, č. 2 tr. ř. zproštěn obžaloby pro přečin pomluvy podle § 2 zákona o ochraně cti č. 108/1933, po případě podle § 4 zákona čís. 124/1924, — ve znění vyhlášky č. 145/1933 Sb. z. a n.

Z d ů v o d ů:

Neobstojí výtky zmateční stížnosti, jimiž je s hlediska zmatku podle § 281, č. 9 lit. a), příp. c) tr. ř. napadán výrok soudu, že žádný ze soukromých žalobců není oprávněn k soukromé žalobě.

Soukromou žalobu podali jednak turněské spolky v obžalobě uvedené, jednak dvě osoby fyzické, totiž K. D. a J. U. V důvodech obžaloby jsou kromě nadpisu článku »Duchcovští Němci jsou odhodláni opět k násilnostem« uvedena místa článku, jimiž jmenovitě cítí se soukromí žalobci dotčeni na své cti, totiž od slov »Při úředním vyšetřování srážek s turnery« až »boykotu všem českým obchodníkům a živnostníkům«. Obhajobou byl namítnut nedostatek aktivní legitimace soukromých žalobců a třeba se zabývat především otázkou aktivní legitimace žalujících turněských spolků. Podle ustálené judikatury je při zkoumání otázky, zda uveřejněný článek směřoval proti cti soukromého žalobce, směrodatné stanovisko průměrného nestranného čtenáře, totiž zda si průměrný čtenář časopisu podle obsahu článku mohl uvědomiti a zda bylo mu poznatelné, koho se urážlivá zpráva dotýká (r. č. 3207, 3828, 3977, 4654 a jiná Sb. n. s.).

S tohoto správného hlediska uvažoval o obsahu článku i kmetický soud, jak jasně plyne z důvodů rozsudkových. Kmetický soud přihlédl

k nadpisu a obsahu celého článku, rozebral a zhodnotil závadná místa článku, jimiž se soukromí žalobci cítili dotčeni na své cti, a dospěl k závěru, že se ve článku mluví o turnéřích a Němcích všeobecně, že o soukromých žalobcích, totiž o turnéřských spolcích v žalobě uvedených není tam vůbec zmínky a že průměrný čtenář nemůže obsahu článku rozumět tak, že by činy článkem vytýkané mohl vztahovati na žalující turnéřské spolky jako takové. V důsledku toho pak nepřiznal žalujícím spolkům turnéřským aktivní legitimaci k žalobě. Stěžovatelé se ani nepokoušejí dovoditi, kterými místy článku v souvislosti s jeho nadpisem a celým jeho obsahem by průměrný čtenář mohl postřehnouti alespoň náznaky, že závadný obsah směřuje proti turnéřským spolkům v žalobě uvedeným jako takovým. Stěžovatelé k odůvodnění aktivní legitimace jak soukromých žalobců jednotlivců, tak i žalujících turnéřských spolků odvolávají se na právnícké dobrozdání, které přejímají do zmateční stížnosti. Než tu sami tvrdí, že bylo vypracováno na podkladě několika novinářských článků, mezi nimiž je také článek, který je předmětem této obžaloby. Zmateční stížnost má tu patrně na zřeteli články časopisů, kterými soukromí žalobci nabídli důkaz v písemném podání o tom, že těmito články byla veřejnost informována, proti komu články směřují, a že z nich vychází najevo, že jimi byla napadena určitá organizace turnéřská a její organizační složky a členstvo vůbec. Než tento důkaz nebyl připuštěn. (Výtka neúplnosti řízení v tomto směru vznesená neměla úspěchu.) Proto vychází tu zmateční stížnost z předpokladů, které při hlavním přelíčení na jevo nevyšly, zejména když ani článek, o nějž jde, neobsahuje žádné zmínky o jiných novinářských člancích, obsahujících útoky proti turnéřským spolkům, účastněným na duchcovském sjezdu. Proto zůstává pro posouzení této otázky směrodatný toliko obsah inkriminovaného článku a případně obsah zprávy četnictva ze dne 9. února 1933, kterou byl jediný důkaz připuštěn. Článek se však skutečně nezmiňuje o spolcích ani nejvzdálenějším způsobem; mluví jen o »turnéřích« a »Němcích« vůbec; nenaznačuje ani, že by turnéři, kteří se provokativně chovali, byli členy některého turnéřského spolku, natož některého ze žalujících spolků; neobsahuje prostě nic, co by mohlo poukazovati k tomu, že by měly být napadány třeba jen nepřímou turnéřské spolky.

O urážku spolků mohlo by snad jíti, kdyby v článku byla obsažena narážka, že k provokacím turnéři došlo snad z podnětu spolků sjezd uspořádavších, po případě, že spolky nepečovaly postačitelně o kázeň svých členů při této příležitosti, ač tak mohly učiniti, že snad dodatečně schválily, neb jinak se ztotožňovaly s provokativním jednáním, leč nic takového se ve článku netvrdí.

Stížnost namítá v této souvislosti, že, jsou-li obviňováni členové spolku — turnéři — jako takoví z nečestných jednání, která spáchali jako členové spolku při spolkovém podniku, poukazuje toto obvinění »jednomyslně« i na spolky, jichž členové jsou uráženi, a uráží-li tedy někdo jednotlivé osoby jako členy spolku vzhledem k jejich činnosti při spolkové slavnosti, uráží tím nepřímou též spolek sám. Dlužno sice připustiti, že vážnost kolektiva — jako může být poškozena nečestnými činy jeho členů — může trpět i tím, že jeho členové jsou obviněni z takových činů. Avšak to ještě nestačí k tomu, by útok na čest členů kolektiva byl beze

všeho prohlášen za útok na kolektivum samo. Vždyť může vážnost hromadné osoby utrpěti již tím, že i jen jediný její člen je obviněn z činu zavržení hodného, takže by se došlo touto cestou důsledně k závěru, že každý útok na čest člena určitého kolektiva lze stíhati jako urážku celku, tedy k závěru, jehož neudržitelnost netřeba zvláště odůvodňovati. Je zřejmo, že tu musejí býti zvláštní okolnosti, poukazující na to, že útok na jednotlivce je objektivně a subjektivně útokem na celek nebo naopak (srov. rozh. č. 3880, 3992 Sb. n. s.). K tak extensivnímu výkladu, jak jej má na mysli stížnost, neposkytuje zákon č. 108/1933 Sb. z. a n. opory; zákon tento chrání jen toho, k jehož cti má urážlivý projev znatelný věcný vztah.

Pokud zmateční stížnost dále uplatňuje, že četnická relace výslovně zjišťuje, že se zúčastnili župní turnéřské slavnosti, o niž jde, a obzvláště slavnostního průvodu výlučně členové žalujících spolků, stačí uvést, že v četnické zprávě se praví, že průvodu (při župním sjezdu turnéřů v Duchcově) zúčastnily se výhradně jenom turnéřské spolky, a to většinou ve stejnokrojích, ostatní pak v šatě občanském, neuvádí se však nikde, které turnéřské spolky se slavnosti zúčastnily, tím méně pak, že průvodu se zúčastnili výlučně členové žalujících spolků. Za tohoto stavu věci nebyly by žalující spolky k soukromé žalobě oprávněny ani v tom případě, když by jinak v urážce jednotlivých členů spolku bylo lze spatřovati též útok na čest spolku samého.

Kmetský soud zabýval se i otázkou, zda žalujícím spolkům, reprezentujícím určitý počet turnéřů — svých členů —, přísluší ochrana cti i jejich členů. Nepřiznal však žalujícím spolkům legitimaci k žalobě ani v tom směru, poněvadž právo hájiti čest je nerozlučně spojeno s osobou na cti uraženého a nemůže býti přeneseno na osobu jinou, kromě výjimek stanovených v §§ 15 a 16 zák. č. 108/1933 Sb. z. a n., odvolává se při tom též na ustanovení § 41, č. 1 téhož zákona. Tento právní názor, který též plně odpovídá zákonu, stěžovatelé vůbec nenapadají.

Zbývá ještě vyřešiti otázku, zda jsou oprávněny k soukromé žalobě dvě osoby fyzické v žalobě uvedené, totiž K. D. a J. U. Tito uvedli k odůvodnění své aktivní legitimace v protokole o hlavním přelíčení, že K. D. je předsedou severozápadní župy turnéřů (Nordwestböhmischer Turngau) a J. U. funkcionářem téže župy, že však nežalují jako funkcionáři severozápadočeské turnéřské župy, nýbrž jako turnéři, zúčastnivší se župního sjezdu v Duchcově. Při hlavním přelíčení později pak udali, že vznášejí soukromou žalobu jako členové a funkcionáři turnéřských spolků ad personam. Konečně uvedli, že žalují jednak jako funkcionáři svých spolků a kromě toho ad personam jako turnéři.

Kmetský soud vzhledem k tomuto konečnému prohlášení těchto dvou soukromých žalobců zkoumal jejich oprávnění k žalobě s obou těchto hledisek. V prvním směru vyřkl kmetský soud, že, nepřiznal-li aktivní legitimaci žalujícím spolkům, nemohl ji přiznati ani jednotlivcům, žalujícím jménem kteréhokoliv (spolku) z nich. Kmetský soud, výslovně připouštěje, že žalující spolky jsou způsobilým subjektem k podání soukromé žaloby ve smyslu § 5, odst. 1, č. 3 zák. č. 108/1933 Sb. z. a n. (srovnej též rozh. č. 2603, 2951, 3105 Sb. n. s.), vyjadřuje tím toliko, že tito soukromí žalobcové, nevykonávající v tomto případě vlastní právo

žalobní (§ 15, odst. 1 cit. zák.), nýbrž toliko jménem (v zastoupení) uraženého spolku (§ 16, odst. 2 cit. zák.), mohli by toto právo vykonávat, arci za předpokladu, že jsou po zákonu oprávněni spolek zastupovati — toliko tehdy, kdyby bylo spolku přiznáno právo žalobní. Tím je zároveň vyřízena, jevíc se zřejmě bezpodstatnou, výtka, že rozsudek v tomto bodě sám sobě odporuje (§ 281, č. 5 tr. ř.).

Pokud pak tito dva soukromí žalobci podali žalobu ad personam, tedy vykonávající vlastní právo žalobní jako turnéři, kmetský soud jim právem nepřiznal aktivní legitimaci.

Není napadeno zjištění soudu, že se v inkriminovaném článku o osobách těchto dvou soukromých žalobců vůbec nemluví. Stěžovatelé ani se nepokoušejí dovoditi, že by v obsahu článku byly aspoň nějaké náznaky, které by mohly nasvědčovati tomu, že urážlivý útok směřuje též proti osobám těchto dvou soukromých žalobců. Proto dlužno přisvědčiti závěru kmetského soudu, že by průměrný čtenář výtkám, uvedeným v inkriminovaném článku, nemohl rozuměti tak, že jsou činěny individuálně soukromým žalobcům K. D. a J. U. Pokud se ve zmáteční stížnosti poukazuje na to, že tito dva soukromí žalobci nebyli jen turnéry, nýbrž kromě toho též ještě funkcionáři spolku »Nordwestböhmischer Turngau«, který slavnost uspořádal, a že jim jak takovým přináležela zvláštní povinnost vystříhati se nejen jakékoliv morální podpory trestných činů při slavnosti, nýbrž že byli přímo povinni takové protizákonné jednání zameziti, stačí uvést, že tyto okolnosti při hlavním přelíčení na jevo nevyšly (hledíc k neúspěšné výtce neúplnosti řízení), tím méně pak mají nějakou oporu v obsahu článku.

Zbývá tedy jen zkoumati, zda, hledíc k obsahu článku a v něm uvedenému souboru osob — turnérů, měla urážlivá zpráva jistý znatelný věcný vztah k osobě zmíněných dvou soukromých žalobců.

Zmateční stížnost tu uplatňuje, že inkriminovaný článek neútočí proti turnérům (souboru osob) všeobecně, nýbrž pouze proti oněm, kteří byli zúčastněni na slavnosti v Duchcově, a že, přihlíží-li se k místům článku »Pochodeň, vržená z řad turnerů...« a dále »při nedělním průvodu turnerů...«, je tento soubor osob ještě více zúžen, takže útoky v těchto místech obsažené směřují jen proti turnérům, zúčastněným na průvodě, tedy proti lidem, kteří jsou tím jednoznačně označeni, že v určitou dobu byli na určitém místě, takže tím je nepochybně dán onen určitý, znatelný věcný vztah mezi urážkou a jednotlivými uraženými, který se vyžaduje v r. č. 3105 Sb. n. s. Leč i když se přisvědčí zmáteční stížnosti, že tento soubor osob byl v článku zúžen na turnéře zúčastnivší se průvodu, přes to okruh těchto osob při zjištěném jich počtu 1400 je ještě takového rozsahu, že v něm osobnost jednotlivce ustupuje naprosto do pozadí (rozh. č. 3661, 3709 Sb. n. s.), takže tito dva soukromí žalobci, hledíc k obsahu článku, nemuseli se obávat, že budou třetími osobami, totiž průměrnými čtenáři článku, pokládáni za ony osoby z průvodu turnérů, které se dopustily činů článkem vytýkaných.

Vzhledem k vývodům stížnosti, dovolávajícím se v tomto směru četných rozhodnutí nejvyššího soudu i nejvyššího soudního dvoru ve Vídni, budiž tu souvisle poukázáno k tomu, jak se rozvinula judikatura v otázce

aktivní legitimace jednotlivce k soukromé obžalobě, cítí-li se jednatel ve své cti dotčen proto, že je napadáno nějaké kolektivum, jehož je členem, a kterými zásadami se tu judikatura řídí. Doporučuje se to tím spíše, ježto poukazy zmateční stížnosti na judikaturu nejvyššího soudu v tomto případě vzhledem na zjištěný stav věci nedopadají.

V rozhodnutí bývalého nejvyššího soudního dvoru ve Vídni, čís. 610, je ovšem vysloveno, že při urážce, směřující proti veškerým úředníkům, přísluší každému členu této (úřednické) třídy právo žalobní. Leč nehledě k tomu, že hlavním úkolem tohoto rozhodnutí bylo řešiti otázku, zda urážka všech úředníků je urážkou »vrchnosti« — úřadu — což nejvyšší soudní dvůr odmítl, dovolává se zmateční stížnost i dalších rozhodnutí nejvyššího soudního dvoru vídeňského, jichž skutkový podklad je ovšem již zcela jiný. Tak poukazuje na plenární rozhodnutí čís. 1853, k němuž sluší připomenouti, že šlo o urážku členů »městské rady«, tedy o okruh početně značně zúžený. Rovněž tak se má věc v rozhodnutí vídeňského nejvyššího soudního dvoru čís. 3660, kde šlo o urážku blíže neoznačených členů »městské rady«, »Stadtverordnetenkollegium« a »správní rady městských vodáren« a kde bylo vysloveno, že křivé obviňování nejmenovaného, avšak za člena určité korporace nebo úřadu označeného jednotlivce (individua), opravňuje veškeré členy této korporace nebo úřadu k soukromé obžalobě. Že tuto ochranu cti nelze rozšířiti na okruh příliš rozsáhlý, vysvítá pak z rozhodnutí nejvyššího soudu vídeňského, uveřejněného pod čís. 744 Löfflerovy sbírky, kde bylo vysloveno, že urážka určitého národa neopravňuje jednotlivé příslušníky tohoto národa k žalobě pro urážku na cti.

Důsledně pak zaujímal čsl. nejvyšší soud ve své judikatuře stanovisko, že při urážce směřující proti určitému, jasně ohraničenému kruhu osob, vztahuje-li se urážka na jednu nebo více osob příslušejících k takto ohraničenému kruhu, aniž bylo z obsahu urážky zjevno, která osoba, nebo které osoby tohoto kruhu vlastně jsou míněny, má ovšem právo podati soukromou žalobu každá z osob k onomu kruhu náležejících, jež se musí obávat, že by třetími osobami mohla býti považována za onu, na niž se urážlivá výtka vztahuje (r. č. 2604, 2713 atd. Sb. n. s.).

Leč zásadu tuto nejvyšší soud zároveň i omezil potud, že vyslovil, že široké kolektivní označení nepropůjčuje ještě žalobní právo všem jednotlivcům pod toto kolektivní označení spadajícím; označení musí býti tak zúženo a obmezeno, by bylo z něho zjevno a i pro průměrného čtenáře poznatelné, proti komu směřuje; kolektivní označení musí býti takové, aby připouštělo individualisaci urážených pro širší kruhy čtenářstva na základě obsahu pozastavené zprávy. Tato myšlenka došla výrazu na př. v rozhodnutí nejvyššího soudu č. 3828 Sb. n. s., kdež aktivní legitimace byla odepřena žalobcům spolku »Volná myšlenka československá v Praze« a jejím činovníkům, poněvadž nebyly v pozastaveném plakátu určité osoby poznatelně označeny, — pak v rozhodnutí čís. 2396 Sb. n. s., kde bylo vysloveno, že urážka duchovního stavu v masopustním článku »Die Pfäfferei im Sprichwort und Volkswitz« dává jednotlivému příslušníku kněžského stavu právo obžalobní jen, když napadený článek míří proti určitému buď místně nebo jinak ohraničenému kruhu příslušníků kněžského stavu a náleží-li soukromý žalobce do onoho takto ome-

zeného kruhu. V dalším rozhodnutí, a to čís. 2713 Sb. n. s. bylo vysloveno, že urážka, vztahující se všeobecně na německé poslance a senátory, vzhledem k tomu, že tu jde o kruh osob věcně přesně vytýčený a číselně dosti omezený, propůjčuje i každému jednotlivému německému poslanci a senátoru (v listopadu 1925 volenému) aktivní legitimaci k soukromé obžalobě.

Nevztahuje-li se projev rázu nahoře naznačeného na okruh poměrně úzký, přesně i početně vytýčený, nemá-li takový projev jistý, znatelný vztah věcný k osobě jednotlivce, ustupuje-li jednotlivec naprosto do pozadí, takže rozumný čtenář projev nepokládá za útok na čest toho kterého jednotlivého příslušníka tohoto okruhu příliš širokého, pak nespátřoval nejvyšší soud v takovém, třeba o sobě urážlivém článku urážku jednotlivce, jako na př. v rozhodnutí čís. 3105 Sb. n. s., kde šlo o urážku československé lidové strany bez nějakého omezení a kde bylo vysloveno, že taková urážka neopravňuje k žalobě jednotlivého, blíže neoznačeného příslušníka této strany, nebo na př. v rozhodnutí čís. 3218 Sb. n. s., kde bylo vysloveno, že tomu tak jest, i byli-li dotčeni »vůdcové socialistických stran a socialističtí redaktori, kteří se zúčastní řeči oslav 1. května«; nebo vztahuje-li se urážlivý výrok na »Baťovce« (čís. 3304 Sb. n. s.), nebo na »většinu lékárníků« (čís. 4773 Sb. n. s.), nebo na »funkcionáře komunistické« (č. Zm I 371/34).

Posuzuje-li se věc s hledisek z judikatury nejvyššího soudu vyvozených, je přisvěditi napadenému rozsudku, vyloučil-li aktivní legitimaci soukromých žalobců, pokud podali obžalobu ad personam, neboť při značném počtu asi 1400 účastníků průvodu a slavností skutečně osobnost jednotlivce ustupuje naprosto do pozadí. Zmateční stížnost bylo proto jako neodůvodněnou zamítnouti.

Čís. 5461.

Účinnosťou zákona čís. 108/1933 Sb. z. a n. prestalo stavenie premlčania podľa § 27 zák. čl. XIV:1914 a v prerušených prípadoch začalo premlčanie znova.

Príkaz sudcu, aby vec bola súdnou kanceláriou vedená v evidencii, nie je »opatrením súdu«, ktoré by pretrhovalo premlčanie.

(Rozh. zo dňa 13. decembra 1935, Zm IV 429/35.)

Najvyšší súd v trestnej veci proti Dr. Š. K. pre prečin pomlavy a urážky na cti zmätočnú sťažnosť hl. súkromného žalobcu J. S. čiastočne zamietol, čiastočne odmietol.

Z d ô v o d o v :

Proti rozsudku vrchného súdu uplatňuje hl. súkromný žalobca J. S. zmätočnú sťažnosť na základe § 385, čís. 1 c) tr. p. preto, že odvolací súd nesprávne použil predpisov zákona, keď z dôvodu premlčania oslobodil obžalovaného od obžaloby, lebo zákonné predpoklady premlčania v súdenom prípade nejestvujú. Zmätočná sťažnosť je bezzákladná.